

Vojenskopolitické aspekty XXVII. sjezdu KSSS

Leninská teorie příprav, uskutečnění a rozvoje socialistické revoluce zahrnovala jako svou nedílnou součást otázku ozbrojených příprav na socialistickou revoluci a obranu jejich vymožeností, která byla postupně zformulována do uceleného učení o obraně socialistické vlasti. V tomto duchu rozvíjela Komunistická strana Sovětského svazu odkaz marxismu-leninismu o jednotě výstavby a obrany socialismu. Měla na paměti kategorický závěr V. I. Lenina, který ukázal, že každá revoluce má cenu jen tehdy, dovede-li se bránit. Hned od počátku výstavby socialismu v Sovětském svazu si byla vědoma toho, že proletariát musí svou schopnost vládnout dokázat i svou vojenskou organizací.

Není proto náhodou, že nová strategicko-taktická orientace, jejíž úkoly nastolilo dubnové plénum ÚV KSSS v roce 1985 a která byla rozpracována a schválena na XXVII. sjezdu jako generální linie strany, obsahuje kromě politických, ekonomických, sociálně politických i základní vojenskopolitické úkoly příštího období vývoje socialismu v Sovětském svazu.

Stalo se již tradicí, že jednání sovětských komunistů velmi pozorně sleduje nejen mezinárodní komunistické a dělnické hnutí, ale mají ohlas na celém světě. Jednání XXVII. sjezdu KSSS však vzbudilo mimo-

fádnou pozornost nejen pro obsah úkolů ve vnitřní politice Sovětského svazu, ale i z hlediska přístupu ke globálním problémům, které se dotýkají nejaktuálnějších úkolů dnešní doby. Mezi nejdůležitější patří otázky války a míru a nutnost zabránit vzniku jaderné katastrofy.

Aktuálnost současných vojenskopolitických úkolů, které prolínají celou generální linií sjezdu, určuje současná situace, která je ve znamení dynamického přelomu v životě sovětské společnosti i světového vývoje. Na celou složitost i velkou důležitost z toho plynoucích úkolů poukázal již před sjezdem generální tajemník ÚV KSSS M. Gorbačov, když zcela jednoznačně konstatoval: „Jestliže se nevyrovnáme s jejich řešením, znehodnotíme vše, čeho jsme za cenu obrovského úsilí dosáhli v minulosti a zkomplikujeme svou budoucnost.“ Proto byl také program XXVII. sjezdu KSSS již ve svých přípravách posuzován „ze všech hledisek jako Program vskutku revolučního charakteru a rozsahu“. (Rudé právo, 8. 2. 1986.)

Hodnocení vojenskopolitické situace bylo součástí hluboké analýzy rozporů a hlavních tendencí vývoje současného třídně politicky rozděleného světa, která ukázala poměr sil a sílcí potenciál světové socialistické soustavy. Sjezd vycházel z leninské

teorie o podstatě imperialismu, která se nezměnila a v současné době nabývá na stále agresivnějších projevech. Hlavní překážkou agresivních snah imperialismu se v etapě zahájené Velkou říjnovou socialistickou revolucí staly síly světového socialismu v čele se Sovětským svazem. Socialistické společenství se během svého historicky krátkého vývoje stalo nejuznávanější silou současnosti, silou, bez níž nemůže být řešena žádná otázka světové politiky, je pevnou záštitou míru ve světě, nejdůležitějším obráncem zdravých, mírových a demokratických zásad v mezinárodních vztazích, hlavní překážkou na cestě imperialistické reakce. Dosažení vojenskostrategické rovnováhy mezi SSSR a USA, mezi organizací Varšavské smlouvy a NATO se stalo jednou z nejzákladnějších historických vymožeností uplynulého vývoje. I dnes je politická a ekonomická síla i vojenský potenciál socialistických zemí hlavní zárukou mírového vývoje socialismu, ale také garantem mírového vývoje ve světě.

Výrazné vojenskopolitické aspekty současného období vyplývají z třídně politických rozporů, které se imperialismus snaží řešit z pozice síly a usiluje přitom o využití všech prostředků, včetně vojenských. Kapitalismus se nezdá ideologii a politiku hegemonismu, jeho představitelé stále doufají v sociální odvetu a nadále si dělají iluze, že dosáhnou převahy pomocí síly. Avšak v jaderné éře se mění podmínky pro řešení řady důležitých otázek vzájemných vztahů mezi dvěma protikladnými společensko-ekonomickými formami. Především se vytvořily objektivní podmínky, v nichž konfrontace mezi kapitalismem a socialismem může probíhat pouze a výlučně formou mírového soutěžení a mírového soupeření.

Růst významu politických prostředků při řešení sporných problémů se týká i otázek bezpečnosti, jejíž zajištění se stává stále více úkolem politickým a splnit jej lze pouze politickými prostředky. Současný vývoj vyžaduje komplexní zajištění bezpečnosti, jejíž hlavní úkoly ve vojenské, politické, ekonomické i kulturní oblasti Sovětský svaz navrhuje s vědomím, že v etapě, k níž lidstvo dospělo, kdy nahromaděný arzenál zbraní ohrožuje lidskou civilizaci, je boj proti jadernému nebezpečí, horečnému zbrojení a boj za zachování a upevnění světového míru jedinou alternativou.

Mírová politika Sovětského svazu směřuje k zastavení materiálních příprav války, k úplné likvidaci zbraní jaderného ničení, k ozbrojení, k ozdravení mírového ovzduší. SSSR ukazuje reálnou cestu jak snížit

úroveň dosavadní vojenskostrategické rovnováhy, jak zajistit bezpečnost bez toho, aby se opírala o strach z odvety. S ohledem na široké spektrum mírových sil se Sovětský svaz obrací se svými návrhy na světovou veřejnost, na všechny národy světa.

Mírová zahraniční politika KSSS, zaměřená na udržení a upevnění míru na celém světě je pokračováním její vnitřní politiky, pro niž je mír bytostnou potřebou a která je socialismu vnitřně vlastní. Vnitřní politika KSSS přijatá na XXVII. sjezdu KSSS se zaměřuje na dynamiku procesu, který směřuje k dosažení kvalitativně nového stavu sovětské společnosti v následujícím období. Vychází z dialektického rozvoje výrobních sil a výrobních vztahů jako nejdůležitějšího zdroje urychlování sociálního a hospodářského rozvoje společnosti. V komplexu programových úkolů, zaměřených na zdokonalování rozvinuté socialistické společnosti, zaujímají ústřední místo úkoly, orientované na dosažení kvalitativních změn v ekonomice. Prohloubení vztahu mezi ekonomikou a politikou vychází z leninského poznání politiky jako koncentrovaného výrazu ekonomiky. V hospodářské oblasti se vytvářejí nejdůležitější předpoklady pro plnění sociálních úkolů, ale i pro upevňování obranyschopnosti země. Úzkou vazbu na spolehlivé zajišťování obrany mají cíle, které stanoví do konce roku 2000 dosáhnout zdvojnásobení výrobního potenciálu země při jeho zásadní kvalitativní obnově. Klíčovou otázkou je zabezpečení vysoké úrovně produktivity práce, která se má zvýšit během dalších patnácti let 2,3—2,5krát. Na produktivitu práce, které se má dosahovat cestou intenzifikace ekonomiky, poukazoval již V. I. Lenin jako na nejdůležitější oblast definitivního vítězství nové společensko-ekonomické formace.

V urychlení hospodářského a sociálního vývoje, který se stal strategickým úkolem, vidí KSSS také svůj internacionální vklad k posílení pozic světového socialismu i míru ve světě. Na souvislost dynamiky ekonomického a politického rozvoje celé světové soustavy s osudy míru a sociálního pokroku, která vystupuje v současné době do popředí, poukázalo sjezdové jednání v několika směrech.

Ze všech vnějších i vnitřních politických, ekonomických, sociálně politických i vojenskopolitických souvislostí současného období vyvodilo bezprostřední i perspektivní úkoly dalšího rozvoje socialismu. Projevem toho, jak hluboce si sjezd uvědomil zásadně novou situaci doma i ve světě,

svou odpovědnost za osud vlasti, se stala orientace na urychlení sociálně ekonomického rozvoje sovětské společnosti.

Vzhledem k tomu, že přes úsilí Sovětského svazu a dalších socialistických zemí prosadit ozdravení mezinárodního ovzduší, zůstává postoj USA a dalších západních zemí orientován na stupňování zbrojení, které má zahrnout i kosmický prostor. Proto je nucen Sovětský svaz uměrně posilovat i svou obranyschopnost. Obrana revolučních vymožeností před útoky třídních nepřátel je jednou z nejdůležitějších zákonitostí vývoje socialismu. Byla potvrzena také v nové redakci Programu KSSS, kterou XXVII. sjezd KSSS schválil.

Sjezd při řešení otázek obrany socialistické vlasti vycházel z leninské koncepce nutnosti zajistit obranu socialismu v širokých celospolečenských a internacionálních souvislostech. Růst ekonomického potenciálu, morálně politické jednoty sovětské společnosti, růst aktivity sovětských lidí, prohlubování socialistické demokracie — to vše spolu s posilováním vojenského potenciálu v dialektické jednotě mírové a vojenské politiky v podmínkách zosílené mezinárodní situace tvoří komplexní přístup k zajištění obranyschopnosti Sovětského svazu i jeho spojenců a v konečném důsledku vede k posílení pokrokových sil a míru ve světě. Mírová zahraniční politika vypracovaná a důsledně uplatňovaná Sovětským svazem ve spojení s uplatňováním obranyschopnosti země zajišťovala sovětskému lidu a většině obyvatelstva naší planety život v míru po dobu nejdéle ve dvacátém století.

Zájem obrany socialismu a míru v době zvýšeného nebezpečí jaderné války vyžadují udržovat vysokou úroveň připravenosti sovětských ozbrojených sil. Mají nezastupitelný úkol při obraně vymožeností, kterých dosáhl sovětský lid. Ze sjezdové tribuny se jim dostalo vysokého ocenění. Je nesporné, že vždy byly a jsou spolehlivou zárukou míru a bezpečnosti socialistické vlasti. Úkoly, stanovené sovětským ozbrojeným silám, vyplynuly z nutnosti nadále spojit neúnavný boj za mír s připraveností postavit se jakékoli agresivitě na odpor. Jestliže se imperialismus neodvážil realizovat své plány, v nichž několikrát hrozil jaderným útokem na Sovětský svaz, tak především proto, že jej brzdila vojenská a ekonomická síla sovětského státu a nevyhnutelnost odvetných úderů proti agresorovi. Proto i nadále jedním z nejdůležitějších úkolů musí být všestranné zvyšování bojové připravenosti ozbrojených sil, výchova příslušníků armády a námořnictva

i všech sovětských občanů k bdělosti a stále připravenosti bránit vymoženosti socialismu a udržování ozbrojených sil na takové úrovni, která vylučuje strategickou převahu imperialismu.

Obranyschopnost je rozvíjena na základě plnění leninských principů vojenské výstavby a obrany země. Sovětské ozbrojené síly odrážejí rozsáhlé změny, které jsou spjaté s dynamikou vývoje ekonomického potenciálu státu a jejich budování je součástí celkové výstavby socialismu. Řízení vojenské výstavby a ozbrojených sil komunistickou stranou tvoří i nadále základ pro upevňování obrany socialistické vlasti.

V podmínkách současné etapy probíhající revoluce ve vojenském je nezbytné zajišťovat obranu socialistické vlasti a výstavbu ozbrojených sil na úrovni soudobého poznání a aplikace výsledků vědeckotechnické revoluce na všechny oblasti vojenské činnosti. Historie prokázala úlohu USA, které se staly vždy iniciátorem dalšího horečného kola zbrojení. Zároveň však vynucené kroky Sovětského svazu potvrdily, že vždy podnikal odpovídající opatření a vždy zajistil potřebnou obranu pro mírovou práci sovětských občanů. Nebude tomu jinak ani v případech, že se nepodaří zabránit rozmístění kosmických zbraní ve vesmíru.

Rozvoj vojenských neustále zvyšuje nároky na bojovou pohotovost a všestrannou připravenost ozbrojených sil. Díky úsilí KSSS a sovětského lidu mohli ministři národní obrany SSSR, maršál Sovětského svazu Sergej Sokolov prohlásit, že se Sovětská armáda a vojenské námořnictvo rozvíjejí v souladu s výsledky vědeckotechnického pokroku a jsou vybaveny prvotřídními zbraněmi a bojovou technikou.

Z marxisticko-leninského pojetí vztahu člověka a techniky, z něhož vychází vztah vojáků a vojenské techniky, vystupuje do popředí úloha lidského faktoru ve všech jeho politických, sociálně politických a dalších souvislostech. Vypěstlost sovětských vojáků, kteří jsou hlavní silou armády a vojenského námořnictva, roste současně se sociálně ekonomickým rozvojem země. Upevnilo se stranické jádro ve vojenských kolektivech. Sovětská armáda a vojenské námořnictvo jsou připraveny k plnění úkolů, které od nich vyžaduje doba.

Nová orientace strany se odráží i v životě sovětských ozbrojených sil. Proto soudruh Sergej Sokolov delegáty sjezdu ujistil, že závěry dubnového zasedání ÚV KSSS, nová orientace strany na urychlení vědeckotechnického pokroku, směle zjištění ne-

dostačků a vypracování konkrétních způsobů řešení aktuálních problémů zvýšení náročnosti, kázně a odpovědnosti — to vše ozbrojené síly bezpodmínečně splní.

Ke zkvalitňování veškeré činnosti života Sovětské armády a vojenského námořnictva rovněž směřuje stranickopolitická práce. Je orientována na posílení osobní odpovědnosti a stranické náročnosti vedoucích funkcionářů, kteří musí důsledně zodpovídat za situaci na svěřeném úseku. Mimořádně velký význam je přikládán stmelnosti vojenských kolektivů a dobrému vztahu důstojníků a mužstva.

Požadavek všelidového charakteru obrany socialistické vlasti, který zdůrazňoval již V. I. Lenin, byl aplikován i v redakci Programu strany a vyžaduje, aby každý komunista i každý sovětský člověk dal k dispozici všechny své síly pro udržení obrany-schopnosti země na potřebné úrovni. Z toho vyplývají i úkoly dalšího upevňování armády, jejímž základem je jednota sovětských ozbrojených sil s lidem.

Sovětské ozbrojené síly se rozvíjejí jako neoddělitelná součást bojového spojení socialistických armád členských států Varšavské smlouvy. Upevňování jednoty a součinnosti bratrských armád, jejich společná příprava k obraně vymožeností socialismu bude i nadále předmětem pozornosti jako důležitý faktor zvyšování obranného potenciálu a mírového úsilí socialistických zemí. Svým mírotvorným úsilím zajišťují armády členských zemí Varšavské smlouvy nerušený rozvoj socialistických zemí a tím i světového socialismu, který se opírá o vyspělou ekonomiku, solidní vědeckou základnu a spolehlivý vojenskopolitický potenciál.

Vojenskopolitické závěry, obsažené v dokumentech XXVII. sjezdu KSSS, jsou součástí celkové generální linie, jejíž úkoly vytvořil sjezd. Mezi nimi jsou plánovány i základní úkoly vojenské politiky KSSS a sovětského státu, které jsou podmíněny konkrétním historickým charakterem současné etapy vývoje. Jsou ovlivněny analýzou současné epochy, hlavních rozporů a tendencí jejího vývoje, dynamickým vývojem vědeckotechnické revoluce a novými přístupy k urychlení sociálně ekonomického procesu. Důležité změny v zahraničně politické i vnitropolitické situaci v Sovětském svazu prohlubují složitost a náročnost plnění cílů, které jsou spojeny se zabezpečením obrany socialistické vlasti. Vojenská politika KSSS a sovětského státu stále více nabývá na komplexnějším sociálně politickém, třídně internacionálním i mírotvorném charakteru.

Závěry, ke kterým dospěla na XXVII. sjezdu Komunistická strana Sovětského svazu, a její zkušenosti z výstavby a obrany socialismu mají v mnoha směrech obecnou platnost, jsou zdrojem inspirace k tvůrčímu uplatňování a rozvíjení také v podmínkách dalšího rozvoje československé společnosti i při zabezpečování její spolehlivé obrany. Jak prohlásil generální tajemník ÚV KSČ s. Gustáv Husák na XXVII. sjezdu KSSS: „Další rozvoj socialistického Československa důsledně spojujeme s prohlubováním spolupráce se Sovětským svazem a dalšími bratrskými zeměmi, založené na zásadách marxismu-leninismu. Naše zkušenosti i hovoří o tom, že čím náročnější úkoly řešíme, tím nezbytnější je dále obohacovat formy a obsah této spolupráce.“ (Rudé právo, 27. 2. 1986.)